

Darinka Ignjatović, univ. dipl. inž. grad.

Uresničevanje zahtev Pravilnika o odlaganju odpadkov (Ur. l. RS št. 5/00, 43/04) v praksi

Enforcing the demands issued by the Rules on the landfill of waste (Off. Gazette of Slovenia, no 5/00, 41/00, 43/00) in praxis

Članek govori o plazu pravilnikov in uredb, ki jih je RS uveljavila v kratkih štirih letih pred vstopom v EU samo na področju ravnanja z odpadki, in o implementaciji zahtev teh aktov v prakso ter problemov, ki pri tem nastajajo. Poseben poudarek je na prilagoditvi prej neurejenih odlagališč visokim ekološkim standardom, ki smo jih osvojili. Zaradi (pre)kratkih prehodnih obdobjih prilagajanja nastajajo problemi, ki jih kot projektanti pomagamo reševati s pospešeno izdelavo programov prilagoditve, ki jih zahteva MOP ARSO pred pridobitvijo dovoljenj za odlaganje.

V zaključku je predstavljen primer uspešno izpeljanih faz posega ureditve neurejenega odlagališča od programa prilagoditve, izdelave PZI do izvedbe. Investitor je za ta objekt že pridobil dovoljenje za odlaganje

This article is about the overflow of regulations and ordinances that the Republic of Slovenia put into force in four short years before admittance to the EU in the field of waste management, their implementation and also about the problems that derive from implementation of the demands stated in the mentioned legislation. The main accentuation is on the adaptation of landfills previously unadjusted to high ecological demands that we adopted. Because of (to) short transition periods problems are arising that we, the designers are helping to solve with accelerated making of adaptation programmes that Ministry of environment and spatial planning - Environmental Agency demands before the permissions for waste disposal are issued. In the end of the article an example of successfully carried out procedure of arrangement of old landfill from adaptation programme till execution is given. For this landfill the owner already gained the permit for waste disposal.

Ključne besede:

odlagališče, prilagoditev odlagališča, zapiranje odlagališča, odpadna voda, izcedna voda, podtalna voda, monitoring, imisije smradu, odplinjevanje, prekrivni sloj

Keywords:

waste landfill, adaptation of landfill, landfill closing, waste water, leachate water, underground water, monitoring, odour imission, landfill gas, final top cover

Uvod

Nedavno je bilo ravnanje z odpadki v Sloveniji zelo slabo urejeno, saj do sprejema Zakona o varstvu okolja v letu 1993 ni bilo podlage za podzakonske akte, ki bi urejali to področje. Prvi pravilnik, ki je začel sistematično urejati področje odpadkov, je nastal šele v letu 1998, to je bil Pravilnik o ravnanju z odpadki. Ta je klasificiral odpadke na nevarne in nenevarne ter določil način ravnanja z njimi. Bistvene premike na bolje pa je povzročil Pravilnik o odlaganju odpadkov, ki je lastnikom in upravljavcem odlagališč naložil številne obveze. V letu 2000 je bilo v Sloveniji 60 komunalnih odlagališč in 27 registriranih industrijskih odlagališč, od katerih nobeno ni ustrezalo zahtevam zakonodaje. Večina ni imela urejenega nadzora nad pripeljanimi in odloženimi odpadki, tesnjenja dna odlagališča, zajema izcednih voda niti ločevanja čistih od onesnaženih vod, bila so brez sistemov ali s pomanjkljivo urejenimi sistemi razplinjevanja, nezadostno prekrita, na neprimerni lokaciji.

V pripravah na vstop v Evropsko unijo je Slovenija pospešeno prilagajala svoje predpise, še posebej tiste na področju ekologije, tako da imamo danes več desetih pravilnikov in uredb, ki urejajo področje odpadkov. Še več, imamo ene izmed najstrožjih predpisov glede odpadkov, ki se smejo odlagati. Za prehod iz nizkega standarda med najnaprednejše članice si je Slovenija v pogajanjih z Evropo zagotovila zelo kratek čas. Večina zahtev za ureditev »starih bremen« mora biti izpolnjena do leta 2008.

V tem prispevku predstavljam osnovne zahteve Pravilnika o odlaganju odpadkov (v nadaljevanju Pravilnika) in postopke, ki jih terjajo od upravljavcev odlagališč njegova uveljavitev do leta 2008.

Zahteve Pravilnika

Pravilnik o odlaganju odpadkov, ki je v veljavi od januarja 2000, določa za upravljavce odlagališč zahteve po popolnem nadzoru nad odpadki od sprejema do odlaganja. Določa tudi številne pogoje in tehnične ukrepe v zvezi z načrtovanjem, gradnjo, obratovanjem in zapiranjem odlagališč, ob tem pa tudi spremljanje vplivov objekta na okolje z učinkovitim monitoringom. Namen naštetih obveznosti je v sedanjem trenutku ter tudi v prihodnosti ne le zmanjšati, temveč predvsem preprečiti nadaljnje prekomerno obremenjevanje okolja zaradi odlaganja odpadkov.

V tem smislu bi bilo najprimerneje majhna neurejena odlagališča zapreti, večja, ki imajo še zadostno razpoložljivo kapaciteto, pa urediti tako, kot zahtevajo predpisi. Strateški programi države sočasno podpirajo izgradnjo 10–12 regijskih centrov, ki naj bi v bodoče obvladovali odpadke celotne države. Zapiranje odlagališč in prilagoditve se v okviru obdobja prilagajanja sofinancirajo iz proračunskih sredstev Ministrstva za okolje in prostor (MOP), ostanek pa se pokriva iz takse za obremenjevanje

okolja ter iz občinskih proračunov.

MOP je pozval upravljavce, naj se opredelijo bodisi za zapiranje bodisi za prilagoditev. Težava je nastala zaradi splošnega pomanjkanja urejenih odlagališč, ki bi prevzela breme tistih, ki bi jih naj zaprli. Dolge poti do upravnih dovoljenj pa blokirajo izgradnjo novih sodobnih regijskih centrov. Tako je bilo malo tistih, ki so se odločili za zapiranje, večina pa se je kljub potrebnim naporom odločila za prilagajanje novim zahtevam. Postopek izdaje dovoljenj za zapiranje in dovoljenj za nadaljnje odlaganje vodi MOP - Agencija RSO na podlagi predloženih obveznih dokumentov. Za odlagališča, ki **prenehajo z odlaganjem**, je upravni postopek vezan na izdajo odločbe o zapiranju odlagališča. Odločbe se izdajajo na osnovi Pravilnika z upoštevanjem usmeritev MOP-a o načinu zapiranja odlagališč. Upoštevanje usmeritev in določb Pravilnika mora biti razvidno iz dokumentacije o zapiranju.

Za odlagališča, ki **se prilagajajo** določbam Pravilnika, je upravni postopek vezan na izdajo dovoljenja o odlaganju. Odločba o dovoljenju za odlaganje se izda na osnovi dokumentov, ki dokazujejo, da ima odlagališče za celotno območje ureditve uporabno dovoljenje, kakšen je obseg prilagoditve, pa mora biti razvidno iz priloženega programa.

Mnogim upravljavcem se je zataknilo pri dokazovanju uporabnega dovoljenja in lastništva zemljišč, prav tako pa niso imeli projektne dokumentacije za izvedbo manjkajočih ureditev.

V Institutu za ekološki inženiring smo v lanskem in letošnjem letu izdelali deset programov prilagoditve in dva načrta zapiranja odlagališč. Izvajanje te vrste projektne dokumentacije je izjemno naporno s projektantskega stališča, saj ne sodi med projektno dokumentacijo, ki jo pozna ZGO-1. Projektantske odločitve je potrebno prilagajati zelo omejenim prostorskim možnostim in sočasno upoštevati vse zahteve, ki jih nalaga Pravilnik. Srečujemo se s pomanjkljivimi dokazili o lastništvu, le delnimi uporabnimi dovoljenji, nerešenimi problemi soglasij, nezadostnimi raziskavami in prevelikimi željami upravljavcev. Poleg tega so to objekti, za katere je obvezna presoja vplivov, ki pogosto ni bila izvedena, in je zanje potrebno izdelati oceno vplivov na okolje, ki mora biti vključena v dokumentacijo.

Urejanje odlagalnega polja z drenažo za odvod izcednih vod

Odlaganje v novo odlagalno polje

Posnetek območja zbirnega centra izgradnji z vrha odlagališča pred ureditvijo (posneto junija 2004)

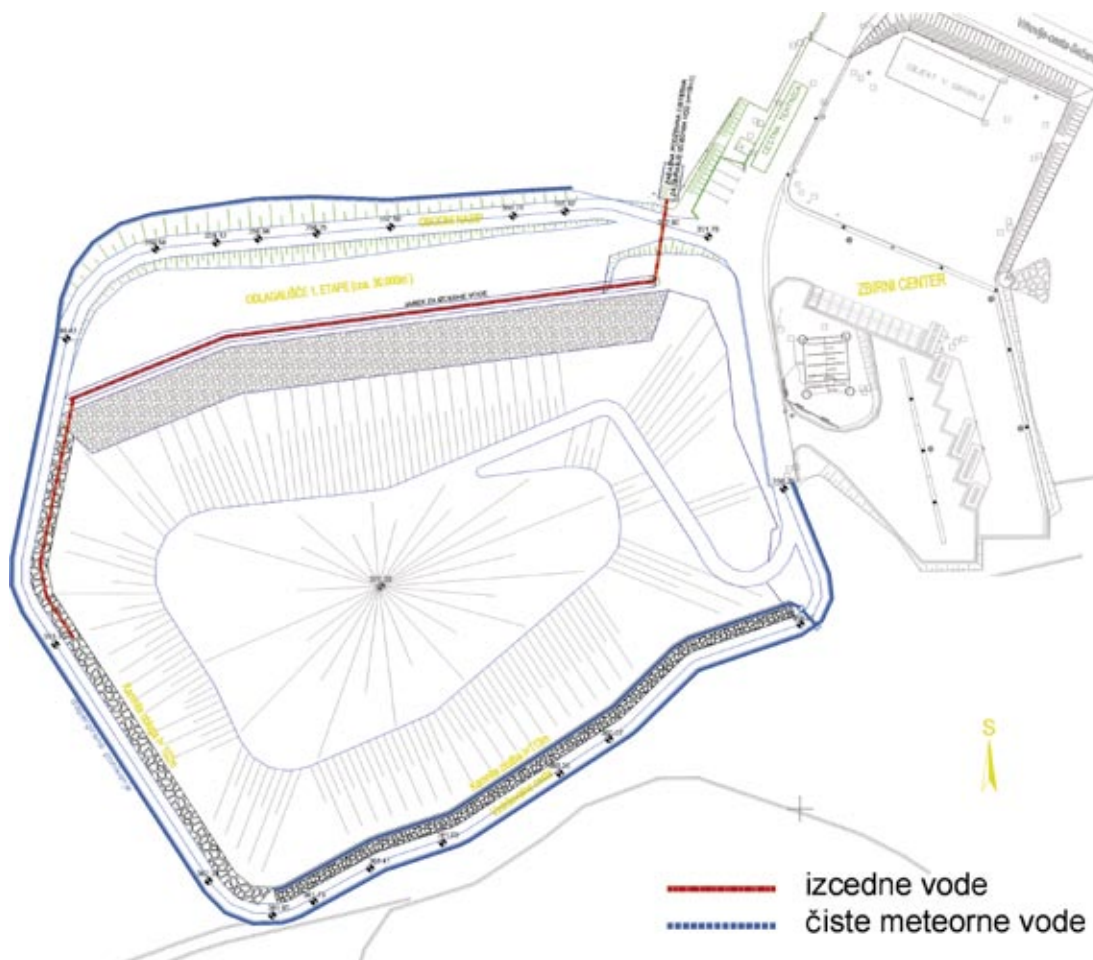
Zbirni center v izgradnji (posneto junija 2005)

Zbirni center (posneto avgusta 2005)

Zbirni center, v ozadju urejeno staro odlagališče (posneto avgusta 2005)

Ureditvena situacija

Primer uspešne izvedbe prilagoditve

Program prilagoditve ni zadostna osnova za izvedbo tako kompleksnega posega v prostor, sledi mu projekt prilagoditve, ki ima značaj projekta za izvedbo.

Ena od uspešno zaključenih prilagoditev prej neurejenega odlagališča in njegova transformacija v urejeno, za katerega smo izdelali tudi projekt za izvedbo, je Odlagališče Sežana.

Na obstoječem odlagališču Sežana se odlagajo odpadki štirih občin - Sežana, Divača, Hrpelje - Kozina, Komen. V teh občinah živi 23.500 prebivalcev, ki letno generirajo okoli 10.000 ton odpadkov.

Prilagoditev obratovanja obstoječega odlagališča smo načrtovali po zahtevah:

- Pravilnika o odlaganju odpadkov;
- Pravilniku o ravnanju z odpadki;
- ostalim predpisom s področja ravnanja z odpadki.

Iz Pravilnika o ravnanju z odpadki izhajajo obveza po ločevanju embalažnih odpadkov, nevarnih odpadkov in izločanje za odlaganje neprimernih odpadkov. Iz Pravilnika o odlaganju odpadkov pa izhajajo vse ostale zahteve o ureditvi obstoječega odlagališča, kjer je odloženih že skoraj 200.000 ton odpadkov.

V fazi, ki jo obravnavamo v predstavljenem projektu, je bila predvidena:

- ureditev vstopne kontrole na odlagališče s tehtanjem odpadkov;
- ureditev zbirnega centra za individualni dovoz ločeno zbranih odpadkov;
- tesnjenje dna odlagalnega polja z zajemom izcednih vod in odplinjanjem;
- formiranje obstoječega telesa odlagališča in izvedba prekrivnih slojev.

Vse ureditve je bilo potrebno načrtovati znotraj območja, za katerega je bilo pridobljeno uporabno dovoljenje, kar je projektante pri reševanju problemov omejevalo.

Izvedbo del smo spremljali tudi s projektantskim nadzorom in prilagoditev odlagališča je bila v letu 2005 uspešno zaključena.

Prilagoditev je obsegala sanacijo brežin obstoječega odlagališča z zajemom izcednih vod z drenažo na vznožju, formiranje in tesnjenje odlagalnega polja z neto volumnom 30.000 m³, kar bo zadoščalo do leta 2008, zajem izcednih vod v tesnem polju in gravitacijsko odvodnjo v podzemni rezervoar (odvoz na ČN Sežana), ureditev odvodnje zalednih vod, odplinjevanje, ureditev vstopne kontrole in zbirnega centra.

Investicija je bila ocenjena na približno sto milijonov tolarjev.